

30.09.2026

EM2026/330

Naleraq

Jens NapätôK'

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges i samarbejde med Avannaata Kommunia senest til EM 2028 at udarbejde og fremlægge et opdateret beslutningsgrundlag og en handlingsplan om mulighederne for at etablere moderne affaldsforbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik, som opfylder BAT-kravene. I beslutningsgrundlaget skal mulighederne for at etablere forbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik sammenlignes med den landsdækkende løsning for transport af affald. Sammenligningen skal omfatte økonomi, miljøpåvirkninger, affaldsmængder, drift, transport, havis, finansieringsmuligheder samt mulighederne for at udnytte varmen fra forbrændingen.

(Medlem af Inatsisartut Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

1. Behandling

Vi vil indledningsvis takke Inatsisartut-medlem Aqqalu C. Jerimiassen fra Naleraq for hans forslag.

Forslaget går ud på, at Naalakkersuisut pålægges senest til efterårssamlingen 2028 at udarbejde, fremlægge og præsentere et opdateret beslutningsgrundlag og en handlingsplan om mulighederne for etablering af moderne affaldsforbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik, som opfylder BAT-kravene.

Avannaata Kommunia har et stort behov for, at der findes en vej frem gennem et samarbejde om løsninger på affaldsområdet. Af hensyn til borgerne er der et stort behov for gode løsninger i de mange bygder og byer i det store geografiske område i nord, hvor forholdene er meget forskellige. Det er et område med meget is, og det er derfor særligt vigtigt at finde passende løsninger på grund af de meget store mængder affald, som både lugter og er til stor gene.

Som forslagsstilleren ved, har jeg selv rejst sagen om etablering af et forbrændingsanlæg i Avannaata Kommunia og fremsat forslag herom. Senest tog jeg sagen op på kommunalbestyrelsens møde i marts. Forslagsstilleren er også medlem af kommunalbestyrelsen og kender derfor sagen godt. Ligesom forslagsstilleren har jeg fremsat forslag om, at der etableres forbrændingsanlæg i Upernavik og Uummannaq som et tillæg til kommunens handlingsplan for en omlægning af affaldshåndteringen.

Forskellen på mit forslag og forslagsstillerens er, at mit forslag ikke kun omhandler Upernavik og Uummannaq. Qaanaaq og Ilulissat samt relevante bygder er også omfattet af forslaget om etablering af forbrændingsanlæg. Kommunalbestyrelsen støttede dette forslag og besluttede, at sagen skulle rettes til Naalakkersuisut. Atassut støttede også mit forslag.

I det forslag, som blev godkendt i kommunalbestyrelsen, indgik der også en mulighed for at undersøge, om man kan få en særlig dispensation fra BAT-kravene, da sådanne krav er meget dyre og særligt omkostningstunge for de mange beboede steder i Nordgrønland. Det indgik derfor i opgaven at undersøge muligheden for en særlig dispensation, så man ikke nødvendigvis skal opfylde alle disse krav.

Hele kommunalbestyrelsen støttede det forslag, jeg fremsatte, og da forslagsstilleren igen tog sagen op på mødet i juni, blev det understreget, at dette allerede var blevet godkendt. Vi er således fælles om at arbejde videre med sagen.

Grunden til, at sagen igen bliver taget op, er, at kommunalbestyrelsen gennem mange år har rejst spørgsmålet. Bentia Ottsen fra Atassut, som var Naalakkersuisoq, havde sammen med Avannaata Kommunia taget spørgsmålet op om muligheden for at få en særlig dispensation fra BAT-kravene, så der kunne etableres et forbrændingsanlæg. Der blev lovet, at der skulle arbejdes videre med sagen. Desværre er den pågældende ikke længere Naalakkersuisoq. Atassuts deltagelse i Naalakkersuisut fortsætter dog, og derfor havde vi forventet, at arbejdet allerede var i gang.

Det er derfor beklageligt, at sagen nu igen rejses, denne gang med krav om, at forbrændingsanlæg skal opfylde BAT-kravene. Det vil blive meget dyrt, fordi kravene er så omkostningstunge. Fra Naleraqs side er vi bekymrede for, at arbejdet dermed ikke kan føre til etablering af et forbrændingsanlæg i denne valgperiode.

Forslagsstilleren foreslår, at Naalakkersuisut senest til efterårssamlingen 2028 skal pålægges at udarbejde et opdateret beslutningsgrundlag og en handlingsplan om mulighederne for etablering af moderne affaldsforbrændingsanlæg i Uummannaq og Upernavik, som opfylder BAT-kravene.

Vi vil fra Naleraqs side foreslå, at muligheden for at søge om en særlig dispensation også indgår i arbejdet, da vi meget gerne vil finde en løsning, som ikke bliver unødigt dyr. Muligheden for at kunne bygge et anlæg, selv om alle kravene ikke kan opfyldes, gennem en særlig dispensation bør derfor vurderes i udvalgsarbejdet. Vi anbefaler, at dette arbejde også tager udgangspunkt i det, som hele kommunalbestyrelsen i Avannaata Kommunia allerede har støttet.

Det forslag, som Avannaata Kommunia har arbejdet med, omfatter alle beboede steder i kommunen, herunder Qaanaaq, Ilulissat og bygderne. Vi fra Naleraqs side ønsker, at der findes en løsning, som er vigtig for Upernavik og Uummannaq, men også kan anvendes andre steder.

Naalakkersuisut understreger ofte, at affaldshåndtering er kommunernes ansvar. Det ved vi alle, og det behøver derfor ikke gentages. Netop derfor har kommunen gentagne gange henvendt sig til Naalakkersuisut og bedt om samarbejde om at finde en løsning. Vi har blandt andet set, at flere kommuner fra centralt hold har modtaget millionbeløb gennem ESANI A/S. Vi, som står uden for ESANI A/S, søger også efter en løsning, hvor vi kan få støtte til finansiering og særlige dispensationer. Vi henvender os og søger løsninger med ansvar for at få initiativer gennemført hurtigere til gavn for borgerne.

Når Avannaata Kommunia søger løsninger vedrørende miljøkrav, dispensationer, finansieringsmuligheder og mulighederne for at etablere forbrændingsanlæg, må Naalakkersuisut også begynde at støtte kommunen, fordi der også bor mennesker i Avannaata. Nordgrønland har også borgere, der har behov for at blive støttet i arbejdet med at finde en løsning, og det håber vi fra Naleraqs side, at Naalakkersuisut vil lytte til.

At bruge kommunens ansvar for affaldshåndtering som eneste begrundelse, samtidig med at Avannaata Kommunia ikke får den nødvendige hjælp, mens andre kommuner finansieres, gør det meget vanskeligt at håndtere dette alvorlige problem. Derfor må Naalakkersuisut deltage i løsningen. Vi har hørt om dette problem i mange år og har rejst sagen mange gange. Fra Naleraqs side mener vi, at der skal findes en løsning nu i stedet for at vente til 2028.

Naalakkersuisut bør forstå, at vi arbejder alvorligt med problemet, og handle. At kalde det et pilotprojekt betyder ikke nødvendigvis, at der følger konkrete investeringer med. Fra Naleraqs side ser vi det derfor ikke som tilstrækkeligt, hvis der blot tales om at undersøge muligheder og samarbejde. Der er behov for at gøre målsætningen konkret gennem et reelt samarbejde med Avannaata Kommunia om en løsning.

Hvis der skal være håb om en reel løsning, mener vi fra Naleraqs side, at Naalakkersuisuts ændringsforslag bør være mere konkret. Der bør være et klart mål om at etablere forbrændingsanlæg som en løsning, der tager højde for alle relevante steder. Ellers risikerer det at ende som endnu en række undersøgelser og rapporter uden finansiering og uden, at der bliver bygget forbrændingsanlæg.

Derfor håber vi fra Naleraqs side, at der udarbejdes en plan, hvor der sammen med kommunen arbejdes konkret med finansiering og handlingsplaner for de enkelte steder.

Det er vigtigt, at der ikke skabes forskelsbehandling eller prioriteres nogle områder frem for andre. Forholdene og behovene i Nordgrønland er forskellige, og det er derfor meget vigtigt, at der handles ud fra de lokale forhold og behov. Transportmulighederne fra Qaanaaq og Upernavik er forskellige, ligesom mulighederne i de sydligere beboede områder er anderledes. Derfor er der behov for gode løsninger året rundt, som passer til de enkelte steder. Det betyder, at der er behov for at etablere forbrændingsanlæg, der er tilpasset de lokale forhold.

Vi skal kunne finde løsninger, der passer til forholdene. De tekniske BAT-krav, kravene til skorstene og kravene til rensning af røgen skal håndteres gennem dispensationer og andre tilpasninger, så der kan findes en løsning. Hvis kommunen skal overholde så høje krav, vil den ikke uden videre kunne etablere de nødvendige forbrændingsanlæg på egen hånd, fordi det vil være meget dyrt. Derfor mener vi fra Naleraqs side, at mulighederne for en hurtigere og mere samlet organisering skal være en del af løsningen.

Fra Naleraqs side har vi behov for grundige undersøgelser, men også for mindre byrdefulde krav, passende tekniske løsninger samt muligheder for dispensationer og tilpasninger af kravene.

Vi håber meget, at Naalakkersuisut vil deltage aktivt i at finde løsninger og søge muligheder. Der har været for meget passivitet indtil nu. De faktiske forhold kan ikke længere ignoreres. Naalakkersuisut kender problemerne, og de kan ikke længere skjules. Der er behov for at handle af hensyn til menneskene.

Borgernes sundhed skal beskyttes, og vi må stoppe den fortsatte forurening af naturen. Derfor bør Naalakkersuisut også nu vurdere den nuværende situation, som ikke længere kan accepteres, og tage konkrete initiativer. Det er ikke længere tilstrækkeligt blot at sige, at kommunen har ansvaret. At nøjes med at sige dette er blevet for meget; Naalakkersuisut må også deltage i løsningen.

Vi appellerer derfor stærkt og oprigtigt til, at vores henvendelse bliver hørt – af hensyn til mennesker i Nordgrønland. Der er nu forhold, som kan være farlige for menneskers sundhed, samtidig med at naturen bliver belastet for meget.

Villy Søvnald har netop været på besøg i Ilulissat i forbindelse med sit arbejde, hvor problemerne med affald også blev bragt op. Kommunens ønske om en særlig dispensation blev også fremført. Da dette også har hans interesse, vil vi fra Naleraqs side opfordre Naalakkersuisut til sammen med kommunen at samarbejde om at finde en vej frem for at løse problemet.

Når det gælder samarbejde og finansiering, mangler der nemlig finansieringsmuligheder. Derfor vil vi fra Naleraqs side foreslå, at Naalakkersuisuts ændringsforslag ikke blot omfatter alle beboede steder i Nordgrønland, men også indeholder en del om finansiering. Vi anbefaler, at dette også indgår i udvalgsarbejdet.

Vi ønsker ikke, at tidsfristen til efterårssamlingen 2028 skal blive udgangspunktet for, at vi igen skal vente to år. Problemerne med affaldshåndteringen i Nordgrønland er alt for alvorlige til, at man skal vente yderligere to år. Derfor ønsker vi fra Naleraqs side, at Naalakkersuisut arbejder løbende og hurtigt og hele tiden tilpasser indsatsen.

Kommunen har allerede gennemført omfattende arbejde med affaldshåndteringen. Naalakkersuisut bør nu deltage langt mere aktivt i løsningen, hvis vi skal skabe mærkbare fremskridt.

Derfor ønsker vi fra Naleraqs side, at det videre arbejde i udvalget tager udgangspunkt i, at der hurtigt iværksættes undersøgelser og konkrete initiativer vedrørende etablering af forbrændingsanlæg, baseret på kommunens behov. Borgernes behov og henvendelser, mulighederne for dispensationer, finansiering samt konkrete tidsplaner for arbejdet bør være grundlaget for det videre arbejde.

Avannaata Kommunia har allerede gjort sit arbejde og taget ansvar. Hele kommunalbestyrelsen har taget opgaven på sig på vegne af borgerne.

Vi ønsker, at kommunens indsats støttes, og at borgernes erfaringer og viden inddrages, så vi kan finde en god løsning. Lad os forhåbentlig begynde et konstruktivt samarbejde.

Med disse bemærkninger støtter Naleraq ændringsforslaget og anbefaler, at vores bemærkninger medtages i det videre arbejde og sendes videre til det relevante udvalg med henblik på andenbehandling.